

Nee tegen stone coal English (2)

Vrij zicht

artikelHet beleden universitaire internationalisme leidt tot feitelijke blikvernaauwing.

Door: Martin Sommer 27 augustus 2016, 02:00

•

Volg de Volkskrant

Elke avond om 20.30 het laatste nieuws en alvast zes artikelen uit de krant van morgen in uw mailbox? Schrijf u in voor onze gratis nieuwsbrief.

De decaan aan de Tilburg school of humanities, Willem B. Drees, heeft zijn oratie in het Engels gehouden (O&D, 23 augustus). Dat is mooi, maar de vraag is toch vooral of zijn gehoor er ook wat van opstak. In [mijn stuk van vorige week \(+\)](#) over het allesoverheersende Engels aan Nederlandse universiteiten, schreef ik dat het slechte Engels van Nederlandse docenten ook nog eens slecht begrepen wordt door studenten. Er blijkt echt (Delfts) onderzoek naar te zijn gedaan: kwaliteitsverlies aan docentenkant 15 procent en aan studentenkant nog eens 15 procent. Bij elkaar beslist niet best, maar over dat informatieverlies hoor je universiteitsbestuurders, met hun unique selling points en global brand (VSNU), nou nooit.

[Hans Renders: 'Het is nog veel gekker.'](#) ©

[Hollandse Hoogte](#)

Ik kreeg mail van Hans Renders, hoogleraar biografie te Groningen. Hij schrijft 'dat het nog veel gekker is' dan ik dacht. Een jaar of wat geleden zat hij in een adviescommissie van de Taalunie. Er was een bijeenkomst in Brussel waar de vraag werd gesteld: wat vinden wij belangrijker, Engels of Nederlands? 'Het was zo'n dag met hapjes en gasten en een dure dagvoorzitter die had bedacht dat de aanwezigen niet zomaar ja of nee moesten zeggen, maar zich naar een kant van de zaal begeven, afhankelijk van hun antwoord. De voorzitter van de commissie, de bestuursleden, de secretaris en werkelijk iedereen ging naar de

kant die 'het Engels' vertegenwoordigde.'

Let wel, we hebben het over de Taalunie, Vlaams-Nederlands orgaan met de officiële opdracht het Nederlands te beschermen en te stimuleren. Hans Renders stond 'moederziel alleen met (Vlaams journalist) Marc Reynebeau aan de andere kant.' 'Enfin, wist je dat publicaties in het Frans, Duits, Spaans of Russisch op de universiteit helemaal niet 'tellen'? Alleen Engelstalige.'

[Draaisma: Kant in het Engels... © Hollandse Hoogte](#)

Wat hieruit opstijgt, bij zowel Willem B. Drees als de taaluniemensen, is een geweldige angst om de boot te missen. Universiteitsbestuurders doen stoer over de zegeningen van het Engels en internationale openheid, maar in werkelijkheid zuchten ze onder de dwang van de beoordelings- en betalingssystematiek. Vandaar dat de bewierookte internationalisering nooit gaat over Chinees of Turks, aangezien visitatiecommissies alleen Engelstalige publicaties punten geven. Geen publicaties in peer reviewed tijdschriften betekent geen prestige. Geen prestige betekent geen internationale studenten. Geen studenten betekent geen geld. Naast het Engels heb je de categorie 'overige publicaties'. Daaronder valt ook het Nederlands. Alle artikelen in andere talen dan het Engels zijn feelgood publicaties, zegt Hans Renders. Je kunt ze net zo goed weggooien. Een boek in het Duits telt niet mee. Hoe kan iemand dit systeem verdedigen?

Douwe Draaisma, hoogleraar in de geschiedenis van de psychologie, Groningen, hield in 2005 zijn oratie over het oprukkende Engels aan de universiteit. Dat was toen al een treurig verhaal, vertelt hij over de telefoon, terwijl er indertijd nog een soort tweesporenbeleid werd gevoerd. Engels als lingua franca voor topwetenschap, daar mankeert niks aan. Maar welk percentage valt daaronder, en is de universiteit voor de meerderheid van de studenten in de tussentijd niet een brede algemene opleiding geworden? 'Het proces lijkt niet te stoppen', zegt Draaisma. 'Nu is alles in het Engels. Het Nederlands wordt stilzwijgend gemarginaliseerd. Bestuurders hebben geen zin in dubbel werk.'

Draaisma waarschuwde in 2005 dat het Nederlands een tweederangs-taal dreigt te worden en betoogde dat de verenging tot het Engels juist ten koste gaat van intellectueel kosmopolitisme. Wie alleen Engels beheerst, is afgesneden van een groot deel van de wereld én van een groot deel van het verleden. En dus van andere invalshoeken, ideeën en gedachten. Zo wordt ogenschijnlijke diversiteit feitelijke eenvormigheid. Over de huidige praktijk zegt Draaisma 'dat nogal wat studenten in Groningen uit Duitsland komen. Die moeten Kant in het Engels lezen. Terwijl het niet voor niets goed gebruik is om filosofen in hun oorspronkelijke taal te bestuderen.'

Meer dan de helft van de studies volledig in het Engels - [lees hier het nieuwsbericht](#).

Engels in de humanities is helemaal niet zo gek - [lees hier het opiniestuk](#).

Nu gaat de deftige Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) op verzoek van minister Bussemaker een 'verkenning' doen naar het universitaire taalbeleid. Dat is niet nodig, want die verkenning is er al. In 2003 verscheen, van dezelfde KNAW, een even uitstekend als zorgwekkend rapport. Het heet Nederlands tenzij..., en is ook toegankelijk voor universiteitsbestuurders. Toen al werd de noodklok geluid over de 'verontrustende' eenzijdige opmars van het Engels.

Het rapport waarschuwt dat de gangbare mores bij het Engelstalig publiceren zullen

uitmonden in een keurslijf in het denken. De hoogleraar wetenschapsgeschiedenis Trudy Dehue heeft daar onderzoek naar gedaan. Ze beschrijft hoe er een kleine eeuw geleden een Amerikaanse handleiding was voor publicaties in de psychologie. Die telde zeven pagina's. De editie die nu door visitatiecommissies wordt gehanteerd, heeft 368 pagina's voorschriften, voor compositie, stijl, interpunctie, notenapparaat, spelling, citaat et cetera.

[Renders: nog veel gekker... © ANP](#)

Allemaal vorm, geen inhoud. Maar wie niet in de mal past, is af. Universiteitsbestuurders zitten niet te wachten op eigenwijze onderzoekers die zich niet aan de regels houden. Zo wordt wetenschap steeds minder een vrijplaats voor het denken en steeds meer, in de woorden van Trudy Dehue, 'een ingevuld formulier met voorgeschreven taalgebruik'. Het KNAW-rapport uit 2003: 'Creativiteit en kritische zin gaan verloren als de eigen taal heeft afgedaan als wetenschapstaal.'

Daar is geen woord Spaans bij.